ARENE

LAUSUNTO

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2
00130 HELSINKI

3.5.2016

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

ASIA:VNS 3/2016vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017 – 2020
http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat /VNS+3/2016

Teema: Korkeakoulujen rahoitus kehyskaudella, mm. säästöjen kohdentaminen ja rakenteellisen uudistuksen toteuttaminen

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää kutsusta kuulemistilaisuuteen ja esittää lausuntonaan seuraavaa;

Ammattikorkeakoulujen rahoitus ja julkisen talouden suunnitelma 2017 - 2020

Mittava ammattikorkeakoulu-uudistus (toimiluvat, rahoitus, oikeushenkilöasema) toteutettiin edellisen hallituskauden aikana. Samanaikaisesti ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta leikattiin noin 20 % (n. 200 miljoonaa euroa). Useat ammattikorkeakoulut *toteuttavat parhaillaan monivuotisia sopeuttamisohjelmia,* joiden tarkoituksena on vastata toimilupien velvoitteisiin sekä ammattikorkeakoulujen uusien strategioiden toteuttamiseen.

Vuodesta 2014 alkaen ammattikorkeakoulujen valtion perusrahoitus on perustunut rahoitusmalliin, jonka pääosat muodostuvat koulutuksesta, tutkimus-, kehittämis-, ja innovaatiotoiminnasta sekä koulutus-, tutkimus-ja kehittämispolitiikan tavoitteista. Rahoitusmalli korostaa laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2017 - 2020 ammattikorkeakoulusektorin perusrahoitukseen kohdistuu edelleen lisäleikkauksia, aikaisempien noin 200 miljoonan euron leikkausten lisäksi. Indeksijäädytysten arvioidut vaikutukset ovat ammattikorkeakoulusektorille noin 51 miljoonaa euroa kaudella 2016 - 2019. Tämän lisäksi vuosittain ammattikorkeakoulukenttään kohdistuu 25 milj. euron leikkaukset hallinnon ja korkeakouluverkon rationalisointiin liittyen. Nämä merkitsevät yhteensä noin 30 % leikkausta ammattikorkeakoulujen perusrahoitustasossa vuosina 2011 – 2020.

Julkisen ja yksityiseen TKI-rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset (mm. EU:n rakennerahastot ja TEKES) vaikuttavat myös ammattikorkeakoulujen TK- toiminnan edellytyksiin.

Huomionarvioista ammattikorkeakoulujen rahoituksen kehityksen osalta on se, että *indeksikorotukset rahoituspohjaan ovat jääneet vuodesta 2012 alkaen toteutumatta. Näin ollen ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen kehitys ei ole vastannut useampaan vuoteen kustannustason muutoksia*.

Ammattikorkeakoulut maksavat myös sosiaalialan-, ja terveysalan opiskelijoiden harjoittelumaksut valtion perusrahoituksestaan harjoittelupaikoille (mm. sairaanhoitopiirit). Vuonna 2015 ammattikorkeakoulut maksoivat harjoittelumaksuja yhteensä 7.5 milj. euroa. Arenen vahva kanta on, että SOTE- uudistuksessa ammattikorkeakoulujen SOTE- harjoittelumaksujen rahoitusvastuu tulee tarkastella uudelleen ministeriöiden (STM/OKM) välillä, osana SOTE- rahoitusratkaisuja. Harjoitte-

lumaksuista aiheutuvat kustannukset tulee kompensoida ammattikorkeakoulujen perusrahoituksessa.

Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeet/Julkisen talouden suunnitelma 2017 - 2020

Hallituksen osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeisiin kuuluu mm. *korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistaminen ja innovaatioiden kaupallistaminen.*

Hallitus on päättänyt toteuttaa *kokeilun innovaatio- ja palvelusetelistä* osana yrittäjyyspakettia. Setelin avulla yrityksiä kannustetaan esimerkiksi yhteistyöprojekteihin korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa. Yrittäjyyspakettiin sisältyy myös innovaatiopankki, joka kehitetään vauhdittamaan innovaatioiden ja patenttien parempaa hyödyntämistä ja kaupallistamista.

Arene pitää työllisyys ja yrittäjyyspakettia sekä erityisesti *innovaatioseteliä* erittäin myönteisenä toimenpiteenä. Arene on aiemmin nostanut esiin suosituksen innovaatiosetelin kehittämisestä Rakenteellisen kehittämisen raportissaan *"Kohti maailman parasta korkeakoululaitosta"***.** Seteli luo entistä parempia mahdollisuuksia hyödyntää ammattikorkeakoulujen vahvaa ja monipuolista käytännönläheistä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan osaamista. Innovaatioseteli on riittävän kokoinen väline kannustamaan mikroyrityksiä uudistumaan ja rakentamaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, esim. digitalisoinnin hyödyntämisessä.

Julkisen talouden suunnitelmassa vahvistetaan *korkeakouluopetuksen digitaalisia oppimisympäristöjä, ympärivuotisen opiskelun edellytyksiä* sekä nuorten tutkijoiden tieteen tekemisen mahdollisuuksia yhteensä 105 miljoonan euron lisäpanostuksella vuosina 2017 - 2018. Arene pitää toimenpiteitä myönteisinä signaaleina molemmille korkeakoulusektoreille.

Arene tukee myös hallituksen kärkihankkeen tavoitetta, jossa esitetään tehtäväksi kertaluontoisia panostuksia ammattikorkeakoulujen pääomittamiseen, yhteensä 25 milj. euroa vuonna 2018.

Hallitusohjelman kärkihankkeiden toimenpiteet ovat myönteisiä, mutta eivät kuitenkaan toiminnallisesti korjaa ammattikorkeakoulujen *perusrahoituksen tasoa (n. 786 milj. euroa/OKM + alv*), sekä pitkäjänteistä talouden suunnittelua ja ennakoitavaa toimintaa ammattikorkeakouluissa.

Säästöjen kohdentaminen ja rakenteellisen uudistuksen toteuttaminen

Ammattikorkeakoulukenttää koskevat leikkaukset kohdistuvat suoraan ammattikorkeakoulujen perustehtäviin. Pelkästään korkeakoulujen tuki- ja hallintopalveluita tiivistämällä ja rationalisoimalla ei voida saada aikaan kehyskaudelle kohdistuvia säästöjä.

Arene nostaa esiin myös ammattikorkeakoulujen rahoitukseen liittyvänä teemana rahankeräyslain päivittämisen. Yliopistoille on mahdollistettu kerätä ulkopuolista rahoitusta rahankeräyslain perusteella. Ammattikorkeakouluilla tätä mahdollisuutta ei ole luotu. Arene esittää, että *rahankeräyslakia* avataan niin, että se mahdollistaa myös ammattikorkeakouluille rahankeräyksen. Nykyinen tilanne ei kohtele korkeakouluja tasapuolisesti, esimerkiksi EU/ETA- maiden ulkopuolisten myytävien tutkintojen stipendirahastojen kokoamisessa.

Ammattikorkeakoulut ovat perustehtävissään *sitoutuneet kantamaan vastuunsa* Suomen talouden uudistamisesta ja kilpailukyvyn palauttamisessa profiloitumalla sekä tiivistämällä yhteistyötä eri korkeakoulutoimijoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa http://www.arene.fi/fi/ammattikorkeakoulut/vaikuttavuus/rake-selvitys. Ne ovat *valmiita syventämään edelleen strategista omaehtoista rakenteellista kehittämistä.* Uusia rahoitusleikkauksia järjestelmä ei kuitenkaan kestä. Arene on esittänyt arvovalintana *maailman parhaan korkeakoululaitoksen* kehittämistä Suomeen. Sen tueksi tarvitaan korkeakoulupoliittinen visio hallitusohjelmaa pidemmäksi ajaksi.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja